

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Факультет аграрної економіки і менеджменту
Кафедра обліку та економіко-правового забезпечення АПБ

ОНОПРІЙЧУК Діана Анатоліївна

**Фінансова звітність: зміст, призначення,
правила складання та порядок подання, аналіз
основних показників/Financial statement:
content, destination, rules of preparation and
order of the view, analysis of care indicators**

спеціальність: 6.030309 – Облік і аудит
освітньо-професійна програма – Облік і правове забезпечення
агропромислового виробництва

Випускна кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи
ОПЗ-41/1

Д.А. Онопрійчук

Науковий керівник:
к.е.н. доцент Спільник І.В.

Випускну кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

15 травня 2019 р.

Завідувач кафедри

_____ **Р. Ф. Бруханський**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти фінансової звітності підприємства	6
1.1. Поняття та принцип побудови звітності підприємства	6
1.2. Види звітності та її користувачі	12
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. Методика формування форм звітності	22
2.1. Порядок складання, подання та оприлюднення фінансової звітності	22
2.2. Склад і зміст фінансової звітності підприємства	28
2.3. Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства	36
Висновки до розділу 2	47
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51

ВСТУП

Актуальність теми. На сьогодні кожен господарюючий суб'єкт, здійснюючи свою діяльність, має на меті отримати максимальний прибуток при мінімальних витратах. Тому, будь-який підприємець повинен вміло використовувати дані фінансової звітності, оскільки на їх основі можна ретельно розглянути й оцінити фінансовий стан підприємства та прийняти виважені управлінські рішення. Фінансова звітність також є необхідною для зовнішніх і внутрішніх користувачів, оскільки, забезпечує їх повною, правдивою та неупередженою інформацією про господарюючий суб'єкт. Такими користувачами можуть бути: банки, інвестори, власники, постачальники, замовники, працівники підприємства та органи державного управління.

Майже кожне підприємство завжди потребує додаткових джерел фінансування. Задля того щоб привабити зовнішніх кредиторів, підприємство надає їм інформацію про свою господарську діяльність, зазвичай, за допомогою звітності. Якщо у звітності інформація, яка стосується фінансового стану підприємства як за звітний період, так і за попередні роки, має позитивний характер, то існує більша вірогідність залучення додаткових джерел фінансування.

Окрім того, фінансова звітність є досить вагомою не тільки для зовнішніх, але і для внутрішніх користувачів, керівництва та персоналу підприємства. За допомогою наведених даних у звітності, можливо зробити детальний аналіз показників фінансового майнового стану підприємства, його платоспроможності та рентабельності. Основам теоретичних і методологічних аспектів, питань формування, аналізу і аудиту показників звітності, присвячено безліч досліджень вітчизняних вчених (П.Я. Хомина, Біла Л.М. С.В. Голова, Ф.Ф. Бутинця, Р.Ф. Бруханський, І.В. Спільник, М.С. Палюх та інших науковців). Всі ці вчені досягли значних результатів у процесі дослідження

проблем складання та подання фінансової звітності, їх вирішення та складання пропозицій щодо удосконалення.

Мета даного дослідження полягає у висвітленні теоретичних положень щодо вдосконалення фінансової звітності, та складання на їх основі практичних рекомендацій спрямованих на покращення процесу формування, аналізу та аудиту її показників.

Завданнями, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, є:

- 1) вивчення методики формування основних показників фінансової звітності та нормативно-правової бази підприємства;
- 2) аналіз фінансового стану підприємства, яке досліджується;
- 3) розробка ефективних заходів, для покращення фінансового стану та ефективнішого використання ресурсів підприємства.

Предметом дослідження є фінансова звітність підприємства, методика її складання, а також аналіз їх показників.

Методи дослідження. Під час написання дипломної роботи нами були використані такі методи наукового дослідження:

- порівняння – для визначення відмінностей та спільних рис явищ, які досліджуються;
- групування – для визначення концептуальних ознак об'єкта дослідження;
- синтезу та аналізу – задля деталізації об'єкта дослідження, шляхом його складання на частини;

Теоретичною основою дослідження є Закони України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інструктивно-методичні матеріали, фахова навчальна і наукова література щодо фінансової звітності.

Практичне значення отриманих результатів полягає у науковому обґрунтуванні основних теоретичних підходів і рекомендацій, наведених в дипломній роботі, дотримання котрих значно покращить процес обліку та аудиту, призведе до зростання рівня достовірності й ефективності економічної інформації вказаної у фінансовій звітності підприємства.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні теоретичні положення наукового дослідження апробовані на Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів і молодих вчених «Розвиток науки та бізнесу в умовах глобалізації» (Тернопіль, ТНЕУ, 15 травня 2019 року).

За результатами участі у конференції опубліковано тези доповіді:

Онопрійчук Д. Фінансова звітність: зміст, призначення, правила складання та порядок подання, аналіз основних показників. Розвиток науки та бізнесу в умовах глобалізації: матеріали Всеукраїнського науково-практичної конференції студентів і молодих вчених [Тернопіль, 15 травня 2019 р.]. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2019. С. 165-167.

(Науковий керівник – к.е.н., доцент Спільник І.В.)

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та принципи побудови звітності підприємства

Загальновідомо, що бухгалтерська фінансова звітність підприємства являє собою систему узагальнених показників, які характеризують підсумки виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємства, що здійснюється шляхом складання звітності за звітний період (місяць, квартал, рік).

При проведенні досліджень зроблено висновок, що наведені в наукових джерелах дефініції категорії «звітність» переконують в тому, що практично всі науковці одноставно вважають її системою показників.

Однак, якщо розглядати, наприклад, податкову звітність, то чи можна прослідкувати взаємопов'язаність показників, якщо кожна з форм (розрахунок, декларація) лише відображає необхідність сплати підприємством (чи відшкодування державою) коштів по тому чи іншому виду податків? Не зовсім вдалим є також тлумачення звітності як системи показників, що характеризує фінансовий та майновий стан підприємства та бухгалтерської звітності, що відображає фінансовий та майновий стан підприємства і результати діяльності. Звідси можна зробити висновок, що «звітність» і «бухгалтерська звітність» рівнозначні?! Дефініції фінансової звітності також різняться в науковій літературі.

Так, Біла Л.М. визначила поняття «фінансова звітність» як сукупність форм згрупованої та узагальненої інформації, що розкриває фінансовий стан і результати діяльності підприємства за звітний період [3].

На сучасному етапі поняття «бухгалтерська звітність» все більше витісняється, однак можна відзначити наявність принаймні трьох позицій науковців: поняття «бухгалтерська звітність» і «фінансова звітність»

ототожнюються; «бухгалтерська звітність» і «фінансова звітність» – різні поняття, «фінансова звітність» – складова частина бухгалтерської. Поняття «фінансова звітність» у вітчизняному термінологічному фонді знайшло відображення у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» (далі – Закон), який визначає фінансову звітність як бухгалтерську звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період [4].

На думку Семенишеної Н.В., багатозначність тлумачення цього терміну очевидна, оскільки за цим визначенням і статистична, і фінансова, і податкова, а також внутрішньогосподарська звітність є складовими частинами бухгалтерської звітності [4] і вказує на те, що неоднозначність тлумачення викривлює сутність бухгалтерської звітності і, як елементу методу і як завершальної стадії бухгалтерського обліку, власне, як практичної діяльності.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає дефініцію наступним чином: «бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період».

При цьому, будь-яке підприємство, складаючи та подаючи фінансову звітність, переслідує певну мету - є надати будь-якому користувачу повну, правдиву й неупереджену інформацію щодо фінансового стану, результатів господарської діяльності підприємства та руху його коштів. Крім вищерозглянутих визначень звітності вченими-економістами можна навести й інші, але у сукупності усі вони зводяться до наступного:

- звітність – це система показників, які характеризують результати господарської діяльності за звітний період;
- звітність – це один з елементів методу бухгалтерського обліку;
- звітність – це сукупність різних форм звітів, що містять інформацію, яка відображає окремі складові діяльності підприємства;

- звітність – це певним чином узагальнена інформація, необхідна зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

Узагальнюючи дослідження визначення поняття «звітність», зазначимо, що найбільш широкоживаним є наступна дефініція – бухгалтерська звітність є визначена законодавством або організаціями сукупність форм, складених на основі науково згрупованих системних даних бухгалтерського обліку, які відображають інформацію про майновий, фінансовий стан і їх зміни та результати виробничої й іншої діяльності організацій за визначений період.

Звітність є невід’ємним елементом всієї системи бухгалтерського обліку та виступає завершальним етапом облікового процесу. Складання звітності націлене на задоволення інформаційних запитів різних стейкхолдерів (користувачів).

Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 трактує поняття «користувачі звітності» наступним чином – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Залежно від потреб управління, чинних законодавчих та нормативно-правових актів можна сформулювати систему вимог до звітності (рис. 1.1).

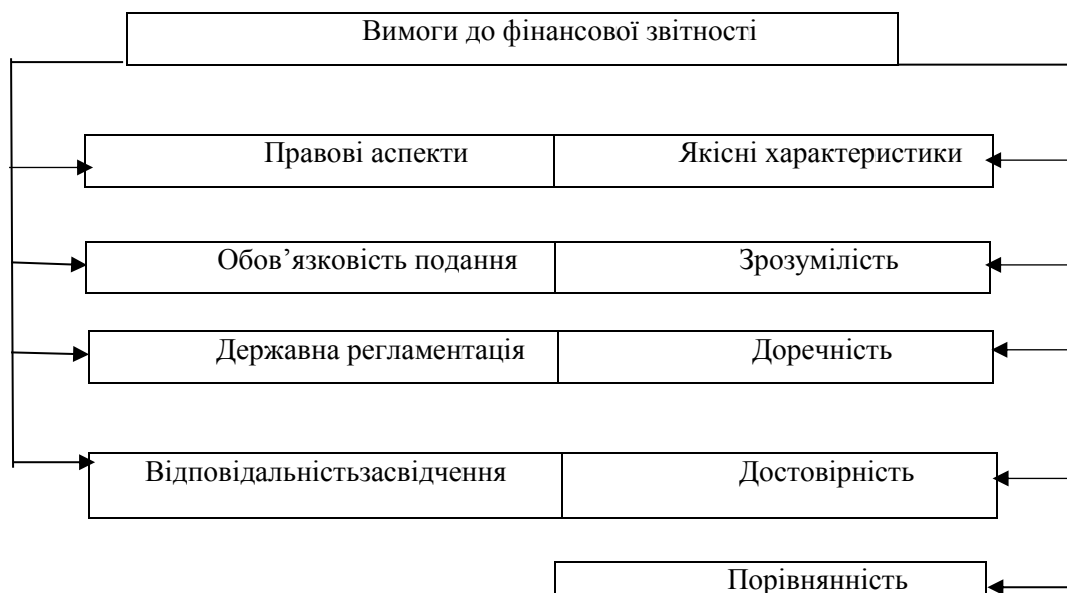

Рис. 1.1. Вимоги до фінансової звітності

Підсумкове узагальнення інформації та одержання підсумкових показників, що характеризують діяльність підприємства, здійснюється шляхом

складання звітності за звітний період. Звітним періодом для складання фінансової звітності є календарний рік, тобто період з 1 січня до 31 грудня. Проміжна звітність складається щоквартально наростаючим підсумком з початку звітного року. Баланс підприємства складається станом на кінець останнього дня кварталу або року. Перший звітний період новоствореного підприємства може бути меншим за 12 місяців, але не може бути більшим 15 місяців. Тобто першим звітним роком є період до 31 грудня з дати набуття прав юридичної особи, а для тих, що набули цього права після 1 жовтня - до 31 грудня наступного року. Звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку звітного року до моменту ліквідації підприємства [18].

Підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність органам, до сфери управління яких вони належать, власникам, органам державної виконавчої влади та іншим користувачам (податковим, фінансовим, статистичним органам, фондам, банкам тощо).

Фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку, за достовірність якого несуть відповідальність керівник і головний бухгалтер підприємства. Ця обставина зумовлює засвідчення даних фінансової звітності підписами керівника і головного бухгалтера. Відповідно до чинного законодавства та установчих документів вони несуть відповідальність за організацію та здійснення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності.

Інформація, наведена у фінансових звітах, стає необхідною для користувачів завдяки властивим їй якісним характеристикам, основними з яких є зрозумілість, доречність, достовірність, порівнюваність звітності.

Зрозумілість для користувачів означає, що користувачі мають відповідні знання з бізнесу, економічної діяльності та бухгалтерського обліку і прагнуть вивчати інформацію з достатньою ретельністю [44].

Інформація є доречною, якщо впливає на економічні рішення користувачів, допомагаючи оцінюванню ними минулих, нинішніх чи майбутніх подій, або допомагає їм підтвердити чи виправити їх минулі оцінки.

Інформація є суттєвою, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів.

Інформація є достовірною, коли вільна від суттєвих помилок та упередженості, і користувачі можуть покластися на неї тією мірою, якою вона відображає або, як очікується, буде відображати дійсний стан справ.

Є два обмеження доречності й достовірності інформації.

Своєчасність. У випадку надмірної затримки з наданням звітної інформації вона може втратити свою доречність.

Співвідношення вигід і витрат. Вигоди, отримані від інформації, мають перевищувати витрати на її надання [31].

Фінансова звітність має надавати можливість користувачам порівнювати:

1. фінансові звіти підприємств за різні періоди;
2. фінансові звіти різних підприємств.

Фінансова звітність підприємства формується з дотриманням таких принципів:

- автономності підприємства, за яким кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників. Тому особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності підприємства;
- безперервності діяльності, що передбачає оцінку активів і зобов'язань підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі;
- періодичності, що припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності;
- історичної (фактичної) собівартості, що визначає пріоритет оцінки активів, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання;
- нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які було здійснено для отримання цих доходів. При цьому доходи і

витрати відображаються в обліку і звітності в момент їх виникнення незалежно від часу надходження і сплати грошей;

- повного висвітлення, згідно з яким фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі;
- послідовності, який передбачає постійне (з року в рік) застосування підприємством обраної облікової політики. Зміна облікової політики має бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності;
- обачності, згідно з яким методи оцінки, що застосовуються в бухгалтерському обліку, мають запобігати заниженню оцінки зобов'язань та витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства;
- превалювання змісту над формою, за яким операції мають обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми;
- єдиного грошового вимірника, який передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства в його фінансовій звітності в єдиній грошовій одиниці [23].

Фінансові звіти відображають фінансові результати операцій та інших подій, об'єднуючи їх в основні класи згідно з економічними характеристиками. Ці основні класи мають назву елементи фінансових звітів.

Елементи фінансових звітів:

- ✓ активи - ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигід у майбутньому (економічна вигода є потенційною можливістю отримання підприємством грошових коштів внаслідок використання активів);
- ✓ зобов'язання - заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, зумовить зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди;
- ✓ власний капітал - частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань;

✓ доходи - збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників);

✓ витрати - зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу [57] (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

1.2. Види звітності та її користувачі

З метою впорядкування складання звітності її класифікують за такими найбільш поширеними ознаками: змістом і джерелами формування, терміном подання, ступенем узагальнення, обсягом, періодичністю подання, охопленням видів діяльності, поширенням на галузі народного господарства, характером спрямування і використання, ступенем використання обчислювальної техніки.

Насамперед слід розрізняти звітність за будовою:

- звітність, у якій інформація наводиться станом на певну дату (вона містить моментні показники);
- звітність, що містить інформацію за певний (звітний) період (її складають інтервальні показники).

За змістом і джерелами формування розрізняють

- статистичну,
- фінансову,
- податкову,
- спеціальну,
- внутрішньогосподарську (управлінську) звітність.

Статистична звітність містить інформацію, що є необхідною для статистичного вивчення господарської діяльності підприємств та побудови макроекономічних показників.

Фінансова звітність містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період. Її складають з дотриманням балансового узагальнення облікової інформації. Цей принцип закладено у структуру звітних форм, у внутрішній і міжформовій ув'язці показників [49].

Податкова звітність містить інформацію про валові доходи та валові витрати, фінансові результати та розрахунок сум податків, що підлягають сплаті до бюджету, а також надмірно сплачених сум, що підлягають відшкодуванню.

Спеціальна звітність подається з питань розрахунків і використання коштів фонду соціального страхування, пенсійного фонду, фонду зайнятості тощо.

Внутрішньогосподарська (управлінська) звітність відображає необхідну інформацію для прийняття рішень на рівні структурних підрозділів і розробляється підприємством самостійно.

Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку [60].

За термінами подання розрізняють нормативну і строкову звітність. Нормативна подається на певну дату, строкова - у термін до 25 днів після закінчення звітного періоду.

За ступенем узагальнення звітність поділяють на первинну, що подається підприємствами, і зведену, що узагальнює дані первинної звітності у межах міністерств і відомств.

За обсягами відображених результатів діяльності розрізняють повну і скорочену звітність.

За періодом часу, за який характеризується діяльність підприємства, тобто за періодичністю подання розрізняють річну і проміжну (щоквартальну, щомісячну) звітність [19].

З погляду охоплення видів діяльності звітність може відображати усі види діяльності, якою займається підприємство, або обмежуватися лише основним із них.

З погляду поширення на галузі народного господарства звітність є типовою і галузевою. Типові форми звітності застосовують для відображення облікових даних однакового змісту, галузеві містять показники за специфічними видами діяльності.

За характером спрямування розрізняють внутрішню звітність, призначену для внутрішнього управління підприємством, і зовнішню, яка виходить за межі підприємства і подається органам виконавчої влади, іншим користувачам [35].

Звітність за способом подання користувачам поділяють на подану поштовим зв'язком, телеграфом, електронною поштою або подану власноруч. Загальну схему класифікації звітності наведено в таб. 1.2.

Таблиця 1.2.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗВІТНОСТІ			
За будовою показників	Моментна	Повна	За обсягом відображення діяльності
	Інтервальна	Скорочена	
За змістом і джерелами формування	Статистична	Проміжна	За періодом часу
	Фінансова		
	Податкова	Річна	
	Спеціальна	Типова	За видами діяльності
	Управлінська	Галузева	
За терміном подання	Нормативна	Внутрішня	За місцем використання
	Строкова	Зовнішня	
За ступенем узагальнення	Первинна	Поштова	За способом подання
	Консолідована	Електронна	
	Зведена	Подана власноруч	

Підприємства, що мають дочірні підприємства, крім фінансових звітів про власні господарські операції, складають та подають консолідовану фінансову звітність. Консолідована фінансова звітність відображає фінансовий

стан і результати діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Об'єднання підприємств, крім власної звітності, складають і подають зведену фінансову звітність щодо всіх підприємств, які входять до їхнього складу. Об'єднанням підприємств є з'єднання окремих підприємств у результаті приєднання одного підприємства до іншого або внаслідок одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства. Об'єднання підприємств може відбуватися у вигляді придбання або у вигляді злиття (у цьому випадку жодна зі сторін не може бути визначена як покупець). Все це зумовлює вимоги до розкриття інформації, особливості складання фінансових звітів об'єднань підприємств [61].

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства, засновані на державній власності, та органи, які здійснюють управління майном підприємств, заснованих на комунальній власності, крім власних звітів, складають та подають зведену фінансову звітність щодо всіх підприємств, що належать до сфери їх управління. Зазначені органи також окремо складають зведену фінансову звітність щодо господарських товариств, акції (частки, паї) яких перебувають відповідно в державній та комунальній власності.

Зведена фінансова звітність складається за основною діяльністю підприємств промисловості, будівельних та проектних організацій, капітального будівництва, наукових організацій, постачальницько-збутових та підприємств і організацій торгівлі та громадського харчування, підприємств з виробництва сільськогосподарської продукції, побутового обслуговування, транспорту, зв'язку, житлово-комунального господарства, організацій з ремонту і утримання автомобільних шляхів, правлінь громадських організацій та їх підрозділів, інших видів діяльності [49].

Перелік видів діяльності, щодо яких складається зведена фінансова звітність, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 24 лютого 2000 р. № 37.

Фінансова звітність забезпечує інформаційні потреби користувачів щодо:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення сум дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства, інших рішень.

Дані фінансової звітності є основою не тільки для оцінки результатів звітного періоду, але й для їх прогнозування. Так, інформація щодо фінансового стану та результатів діяльності часто використовується як основа для прогнозування майбутнього фінансового стану, результатів діяльності, спроможності підприємства вчасно виконати свої зобов'язання, сплатити дивіденди, тощо [51].

Корисною для користувачів може бути лише достовірна інформація. Достовірність досягається за відсутності суттєвих помилок та необ'єктивних (упереджених) суджень. Як правило, керівництво підприємства намагається так надати інформацію, щоб результати діяльності виглядали найпривабливіше для інвестора або кредитора. З цією метою може бути завищений фінансовий результат або вартість активів тощо.

Метою звітності є також забезпечення зіставності фінансової інформації, як наданої одним підприємством за різні звітні періоди, так і різними підприємствами. Застосування вимог П(С)БО до структури фінансової звітності, визнання, оцінки та розкриття допоможе досягти цю мету.

Для досягнення дохідливості інформації припускається, що користувачі мають певний рівень знань і прагнуть уважно вивчити надану інформацію. Для того, щоб звітність була зрозумілою користувачам, потрібно надавати інформацію про:

- підприємство;

- дату звітності та звітний період;
- валюту звітності та одиницю її виміру;
- відповідні показники (статті) за звітний та попередній періоди;
- політику підприємства та її зміни;
- інформацію щодо статей фінансових звітів;
- консолідацію фінансових звітів;
- припинення (ліквідацію) окремих видів діяльності;
- обмеження щодо володіння активами;
- участь у спільних підприємствах;
- виявлені помилки та пов'язані з ними коригування;
- переоцінку статей фінансових звітів;
- іншу інформацію, розкриття якої передбачено відповідними П(С)БО.

Для досягнення якісних характеристик інформації, яка міститься в формах фінансової звітності, під час її формування дотримуються ряду принципів: автономності, безперервності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, єдиного грошового вимірника.

Під час підготовки фінансової звітності кожне підприємство розглядається як юридична особа, що відокремлена від власників – фізичних осіб. Таким чином, особисте майно та зобов'язання власників не повинні відображатись, у фінансовій звітності підприємства. Цей принцип отримав назву принципу автономності підприємства [10].

Фінансові звіти складаються також виходячи з принципу безперервності діяльності підприємства, тобто підприємство не має ні наміру, ані потреби ліквідуватися або суттєво зменшувати масштаби своєї діяльності, і залишатиметься таким у подальшому (принаймні протягом наступного звітного періоду).

Принцип періодичності припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу (звітні періоди) з метою складання Фінансової звітності.

Передбачається також складання проміжної звітності (квартальної та місячної) наростаючим підсумком з початку року.

Під час визначення оцінки активів у балансі пріоритет надається їх історичній собівартості, яка складається з витрат на їх виробництво або придбання. Принцип нарахування полягає в тому, що результати господарських операцій визнаються, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються грошові кошти), і відображаються в бухгалтерському обліку та фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться [13].

Принцип нарахування має застосовуватися одночасно з принципом відповідності, за яким витрати визнаються у звіті про фінансові результати на основі прямого зв'язку між ними та отриманими доходами. Надання користувачам інформації про політику бухгалтерського обліку яку підприємство повинно використовувати постійно при складанні фінансових звітів будь-яких змін у цій політиці та впливу таких змін на показники фінансових звітів є вимогою принципу послідовності.

Дотримання цього принципу є передумовою зіставності фінансових звітів. Щоб активи або дохід не були завищені, а зобов'язання чи витрати занижені при складанні фінансових звітів слід застосовувати принцип обачності.

Принцип єдиного грошового вимірника передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій підприємства у його фінансовій звітності. Відповідальність за складання та надання звітності несе керівництво підприємства.

Користувачами фінансових звітів є:

- наявні та потенційні інвестори, працівники, постачальники та інші торгові кредитори, замовники, уряд та урядові установи, громадськість, інші фізичні та юридичні особи. Вони використовують фінансові звіти для задоволення різноманітних потреб у фінансовій інформації. Такі потреби, зокрема, мають: інвестори - особи, які дають венчурний капітал, та їх консультанти, стурбовані ризиком, властивим інвестиціям, і доходам від цих

інвестицій. їм потрібна інформація, яка допомагає визначити, що необхідно робити: купувати, утримувати або продавати [33];

- акціонери також зацікавлені в інформації, що дає їм змогу оцінити спроможність підприємства сплачувати дивіденди;

- працівники і групи їх представників, які зацікавлені в інформації щодо стабільності та прибутковості роботодавців. Вони також зацікавлені в інформації, яка дає їм змогу оцінити здатність підприємства забезпечувати оплату праці, пенсію та зайнятість;

- позикодавці, котрі зацікавлені в інформації, яка дає їм змогу визначити, чи будуть їхні позики та відсотки із суми позик сплачені своєчасно;

- постачальники та інші торгові кредитори, котрі зацікавлені в інформації, яка дає їм змогу визначити, чи будуть вчасно сплачені заборговані їм суми. Ймовірно, що торгові кредитори будуть цікавитися підприємством протягом більш короткого проміжку часу порівняно з позикодавцями, якщо тільки вони не залежать від існування підприємства як головного клієнта;

- клієнти, які виявляють інтерес до інформації щодо безперервності діяльності підприємства, особливо у випадках, коли вони мають довгострокові угоди з підприємством або залежать від нього;

- уряд та урядові установи, які зацікавлені у розміщенні ресурсів, а отже, і у діяльності підприємства. Інформація їм також потрібна для того, щоб регулювати діяльність підприємств, визначати податкову політику і як основа статистичних даних про валовий внутрішній продукт (ВВП) тощо;

- громадськість [44]. Підприємства впливають на членів суспільства по-різному. Наприклад, підприємства можуть робити істотний внесок у місцеву економіку різними шляхами, у тому числі забезпечуючи зайнятість. Фінансові звіти можуть допомогти громадськості наданням інформації щодо останніх тенденцій і досягнень у соціальній сфері підприємства та обсягів його діяльності.

З погляду відношення до підприємства користувачів фінансової інформації можна поділити на внутрішніх (акціонери, вищий управлінський

персонал та ін.) та зовнішніх (інвестори, уряд та урядові органи та ін.). Останні, у свою чергу, можуть мати прямий фінансовий інтерес до підприємства (тобто бути зацікавленими в результатах діяльності підприємства – інвестори, кредитори та ін.) або непрямий (державні органи).

Слід зазначити, що фінансова звітність має задовольняти потреби тих користувачів, які не можуть вимагати звітів, складених з урахуванням їхніх інформаційних потреб.

Висновки до розділу 1.

Висвітлення теоретичних засад формування звітності у системі управління дозволяє зробити наступні висновки:

1. Аналіз визначень звітності вченими-економістами дозволив зробити висновок, що у сукупності усі вони зводяться до наступного: звітність – це система показників, які характеризують результати господарської діяльності за звітний період; звітність – це один з елементів методу бухгалтерського обліку; звітність – це сукупність різних форм звітів, що містять інформацію, яка відображає окремі складові діяльності підприємства; звітність – це певним чином узагальнена інформація, необхідна зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

2. Узагальнюючи дослідження визначення поняття «бухгалтерська звітність», зазначимо, що найбільш широковживаним є наступна дефініція – бухгалтерська звітність є визначена законодавством або організаціями сукупність форм, складених на основі науково згрупованих системних даних бухгалтерського обліку, які відображають інформацію про майновий, фінансовий стан і їх зміни та результати виробничої й іншої діяльності організацій за визначений період. Фінансова звітність є складовою бухгалтерської звітності, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

3. Економічна інформація невіддільна від процесу управління, є основним джерелом для обґрунтованого прийняття управлінських рішень і 39 основою

звітності підприємства. З метою забезпечення інформаційних запитів користувачів (внутрішніх та зовнішніх) відповідно до їх ролі у процесі управління діяльністю суб'єкта господарювання формується адекватна вимогам певних категорій споживачів фінансова, внутрішньогосподарська, податкова та статистична звітність.

4. Аналіз діючої системи нормативно-правової бази фінансової звітності в Україні свідчить про те, що низький рівень придатності показників фінансової звітності для інформаційного забезпечення прийняття рішень зумовлений недосконалістю системи її нормативно-правового регулювання. Зокрема, вона визначає низьку відповідальність підприємств за дотримання якісних характеристик звітної інформації.

5. В Україні використовуються не лише Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, але і Міжнародні стандарти фінансової звітності, а в рамках євроінтеграції, і Європейські стандарти. Різниця між ними полягає в тому, що міжнародні стандарти більш деталізовані, та містять значну кількість тлумачень, які розкривають суть операцій.

6. Задля якісного проведення аналізу показників фінансової звітності підприємства використовують дані, які містяться у: Балансі (Звіті про фінансовий стан); Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід); Звіті про рух грошових коштів; Звіті про власний капітал; Примітках до річної фінансової звітності; податковій звітності; статистичній звітності.

Розділ 2.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА АНАЛІЗ ЇЇ ПОКАЗНИКІВ

2.1.Порядок складання, подання та оприлюднення фінансової звітності

Підготовка та складання річної фінансової звітності має визначені етапи. Найбільше підготовчих робіт проводиться перед складанням звітності (рис. 2.1.).

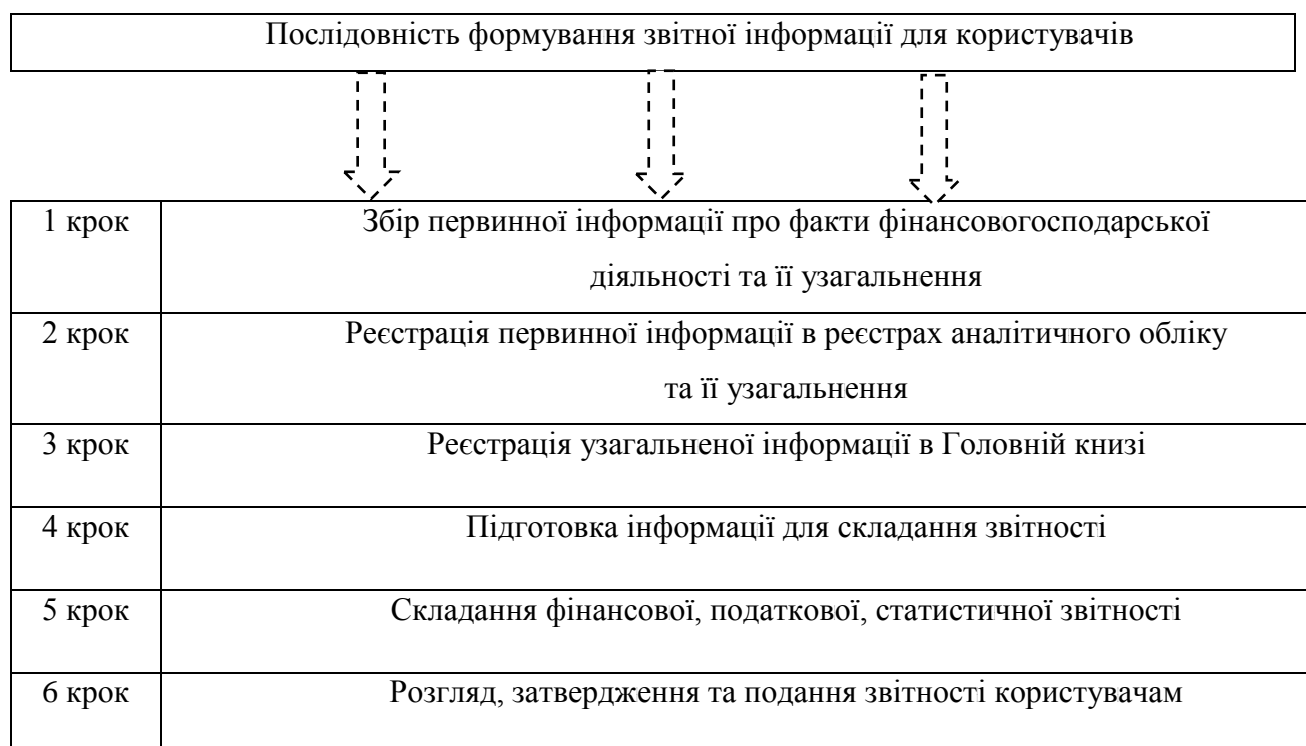

Рис.2.1 Послідовність формування звітної інформації для користувачів
Основні етапи підготовки фінансової звітності та послідовність цих робіт наведено в Додатку 1.

1. Працівники бухгалтерії опрацьовують нові законодавчі акти, зміни і доповнення до нормативних актів, які відносяться до складання та подання фінансової звітності.

2. Головний бухгалтер формує наказ по підприємству про інвентаризацію:

- ✓ товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та розрахунків, визначення
- ✓ складу робочих інвентаризаційних комісій, періоду проведення і розрахунку
- ✓ результатів інвентаризацій з відображенням на рахунках бухгалтерського обліку.
- ✓ вивчення змін і доповнень до законів і нормативно – правових актів звітності на предмет їх порівнянності [38].

Необхідність в такій перевірці зумовлена тим, що всі закони, які затверджуються на певну дату, вводяться в дію з початку попередніх звітних періодів, а також це пов'язане із структурними змінами на підприємстві.

4. В разі необхідності потрібно здійснювати переоцінку активів. У випадку, якщо залишкова вартість активу значно відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу, підприємство переоцінює активи. Після проведення переоцінки об'єкта основних засобів, проводять і переоцінку інших об'єктів тієї ж групи на ту ж саму дату.

5. На підприємстві узгоджуються доходи і витрати звітного періоду, оскільки однією з умов забезпечення достовірності є дотримання принципу узгодження доходів і витрат, що відносяться до звітного періоду.

6. На підприємстві завершується на підприємстві ведення записів на рахунках аналітичного обліку, формують відомості за окремими субрахунками до синтетичних рахунків.

7. На підприємстві завершується ведення записів у Головній книзі, проходить звірка дані оборотної відомості за синтетичними рахунками з оборотними відомостями за аналітичними рахунками чи реєстрами аналітичного бухгалтерського обліку.

8. На підприємстві заповнюються встановлені форми фінансової звітності.

9. На підприємстві відбувається звірка даних показників фінансової звітності між різними формами та в їх межах. Методику узгодженості

показників звітності розроблено Міністерством фінансів України, вона може уточнюватись та доповнюватись міністерствами, відомствами з урахуванням відомчої звітності.

10. Переглядається та затверджується річний фінансовий звіт, при цьому керуються нормативними актами та установчими актами суб'єкта господарювання.

11. Подається фінансовий звіт із супровідним листом за адресами, згідно з Порядком подання фінансової звітності. Також, перед складанням річного фінансового звіту на підприємстві обов'язково проводиться повна інвентаризація господарських засобів, їх джерел, стану розрахунків з дебіторами і кредитором і відображають її результати в обліку. Суми статей балансу за розрахунками з фінансовими, податковими органами, установами банків узгоджують з ними і врегульовують [53].

За діючим наказом на підприємстві облікову політику передбачено, щоповну інвентаризацію проводять в максимально наближені до складання річного фінансового звіту строки (щорічно станом на 01 грудня).

Загалом, існують основні правила підготовки складання фінансової звітності:

1. Фінансову звітність складають у грошовій одиниці України – гривні [8]. Так само стосується і підприємств, що застосовують МСФЗ.

2. Великі та середні суб'єкти підприємництва заповнюють форми фінансової звітності в тисячах гривень без десяткових знаків. І тільки грошові показники розділу IV «Розрахунок показників прибутковості акцій» форми №2 відображають у гривнях з копійками. Фінансову звітність суб'єктів малого підприємництва (форми №1-м і №2-м, а також №1-мс і №2-мс) п. 1 розд. П(С)БО 25 приписує складати в тисячах гривень з одним десятковим знаком [7].

3. Показники про податок на прибуток, витрати та збитки, вирахування з доходу, вибуття коштів, зменшення складових власного капіталу наводять у дужках.

4. При складанні фінансової звітності неприпустимо згортати статті активів і зобов'язань, доходів і витрат, крім випадків, передбачених відповідними П(С)БО або МСФЗ [57].

5. Підприємства можуть не наводити статті, за якими відсутня інформація до розкриття. Виняток становлять випадки, коли така інформація була в попередньому звітному періоді. Проте не буде помилкою зазначити у фінансовій звітності всі передбачені в ній рядки (у тому числі й ті, що не містять показників), а за відсутності показників ставити в них прокреслення. Крім того, при складанні повноформатної фінансової звітності можна додавати статті зі збереженням їх назви та коду рядка з переліку додаткових статей, наведених у додатку 3 до НП(С)БО 1.

6. Показники річної фінансової звітності підтверджують результатами задалегідь проведеної інвентаризації активів та зобов'язань [3].

7. До фінансової звітності включають показники діяльності філій, представництв, відділень та інших відокремлених підрозділів підприємства [5].

Складений фінансовий звіт детально перевіряється головним бухгалтером як з огляду правильності заповнення усіх рядків Балансу та інших форм, так і на предмет їх взаємо-узгодженості. Після цього головний бухгалтер і директор підприємства детально аналізують дані форм фінансової звітності та підписують їх. За відсутності на підприємстві головного бухгалтера, звіт підписує заступник головного бухгалтера. Вони несуть повну відповідальність за достовірність звітних даних фінансової звітності.

Підписи директора товариства і головного бухгалтера проставляються у кінці кожної форми фінансової звітності. Ця частина звіту включає:

- власноручний підпис особи;
- прізвище та ініціали особи;
- фактичну дату підписання звітності.

Так фінансову звітність подають усі юридичні особи, які створено відповідно до законодавства України (незалежно від організаційно-правової форми господарювання та форми власності);

Водночас, на сьогодні існує ряд підприємств (юридичних осіб), які зобов'язані подавати фінансову звітність, складену за вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності. Їхній склад наведено у рис. 2.3.

Річну фінансову звітність підприємства подають наступним адресатам:

- органам, до сфери управління яких вони належать;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) згідно з установчими документами;
- органам виконавчої влади та іншим користувачам відповідно до
- законодавства.

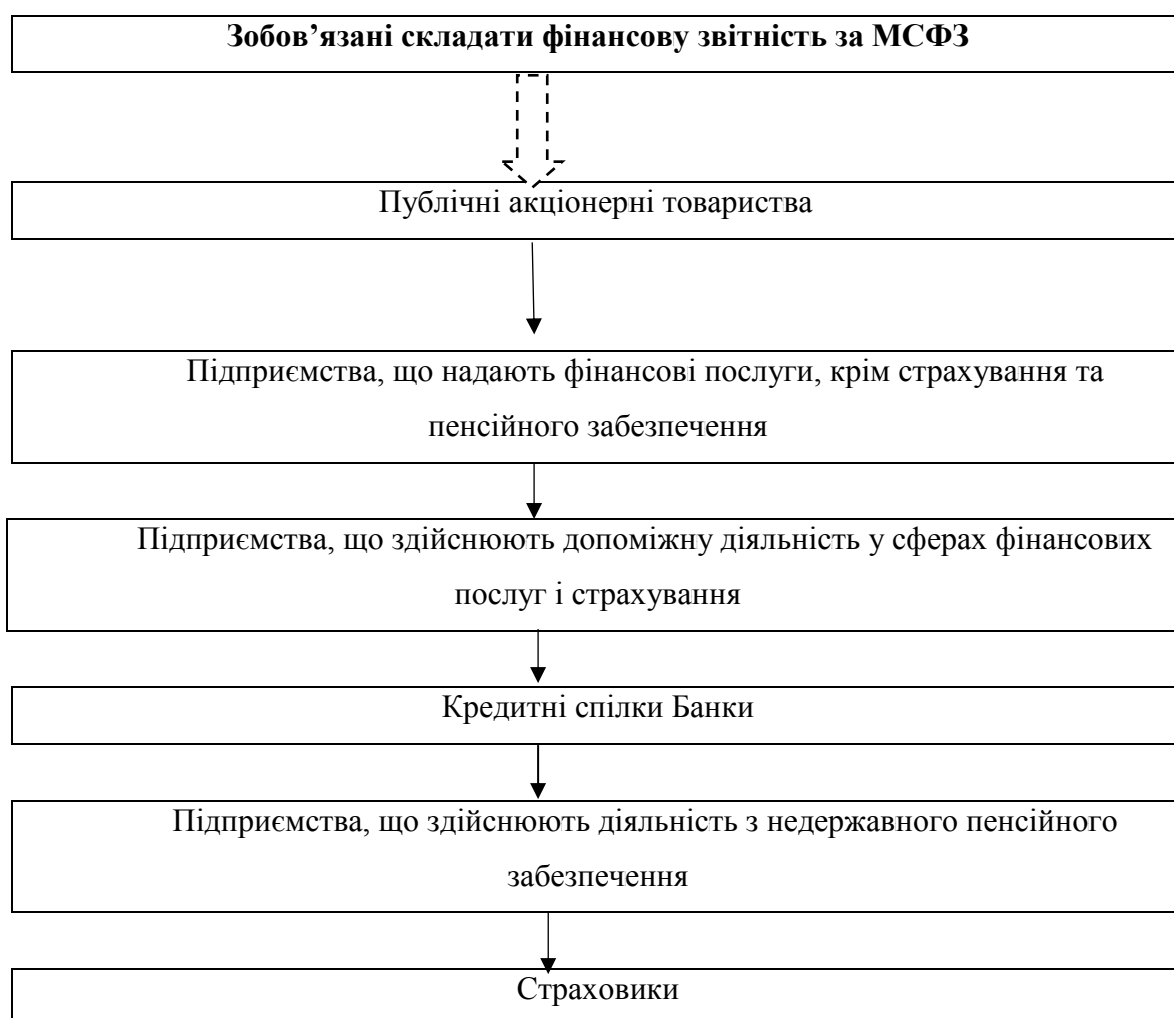

Рис. 2.2. Юридичні особи, які зобов'язані скласти фінансову звітність за МСФЗ

До користувачів, яким подається фінансова звітність, відносяться органи державної статистики, відділення державної фіскальної служби. До відповідних органів підприємства подаються оригінали звітів.

Термін подання фінансової звітності визначає уряд. Так, квартальна фінансова звітність (крім зведеної та консолідованої) подається підприємствами адресатам не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річна – не пізніше 20 лютого наступного за звітним року [4].

Датою подання фінансової звітності для підприємства вважається день фактичної її передачі за призначенням. Якщо фінансова звітність надсилається поштою, то такою датою вважають дату отримання адресатом звітності, зазначену на штемпелі підприємства зв'язку, яке обслуговує адресата (п. 4 Порядку № 419). У випадку, коли дата подання звітності випадає на неробочий день, термін подання переноситься на перший після вихідного робочий день [1].

Контроль за додержанням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні здійснюють відповідні органи в межах їх повноважень, передбачених законами. Відповідні органи при перевірці поданої на їхню адресу звітності встановлюють правильність оформлення звіту і звітних даних, наявність всіх звітних форм, взаємозв'язок і погодженість між окремими показниками та формами звітності.

Фінансова звітність підприємства є відкритою, крім випадків передбачених законодавством. Оприлюднення звітності – це офіційне подання фінансової звітності до органів Державного комітету статистики України, Державної податкової адміністрації України, Фонду державного майна, Антимонопольного комітету України, Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку та інших установ і організацій, які відповідно до законодавчих актів України вповноважено для отримання бухгалтерської звітності від суб'єктів господарювання, а також офіційна публікація звітів про фінансовий стан підприємства в засобах масової інформації, якщо це передбачено законодавством [4].

Оскільки, відомо, що фінансова звітність є єдиною, то звіти, складені організаціями та підприємствами будь яких галузей, повинні формуватися заєдиними формами.

Фінансова звітність не є комерційною таємницею, крім випадків, які встановлені законодавством.

Після перевірки звітності, відповідні органи оформляють акт (висновок), де надаються пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності підприємства. Також може здійснюватися реформація показників – це процес виправлення показників, які відносяться до звітного періоду, і можуть призвести до змін в окремих облікових записах підприємства.

2.2.Склад і зміст фінансової звітності

Фінансова звітність підприємства включає: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітів [24].

Форми фінансової звітності підприємств і порядок їх заповнення встановлює Міністерство фінансів України. Методологія та форми складання фінансової звітності регулюються в Україні затвердженими Міністерством фінансів такими національними положеннями (стандартами):

- Баланс (Звіт про фінансовий стан)
- Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
- Звіт про рух грошових коштів
- Звіт про власний капітал
- Примітки до фінансової звітності

Призначення форм фінансової звітності розглянуто в табл. 4.1.

З 19.03.2013 р. у зв'язку з прийняттям Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 (далі – НП(С)БО 1), утратило чинність П(С)БО 2 “Баланс”, а

отже, і затверджена ним форма балансу. Тепер ця форма затверджена НП(С)БО 1 і міститься в додатку 1 до нього.

Згідно з п. 3 розд. I НП(С)БО 1 Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Як нова форма Балансу, і попередня, складається з частин «Актив» та «Пасив», однак, кількість розділів скорочено.

Баланс підприємства складається на кінець останнього дня звітного періоду, а оскільки в Законі України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” вказано, що такий період складає календарний рік, річний баланс складається станом на кінець дня 31 грудня. Враховуючи те, що НП(С)БО 1 не заперечує складання проміжної фінансової звітності, така звітність охоплює відповідний календарний місяць або календарний квартал та складається на кінець останнього календарного дня обраного періоду. Таким чином, місячні (на останню дату місяця) і квартальні форми (станом на 31 березня, 30 червня, 30 вересня та 31 грудня) Балансу заповнюються наростаючим підсумком із початку звітного року.

Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства на звітну дату. У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Як відомо підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

Порядок подання балансу. Згідно з п. 2 Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою КМУ від 28.02.2000 р № 419 (далі – Порядок № 419), Баланс у комплекті з іншими формами звітності подають:

- органам, до сфери управління яких належать підприємства;
- трудовим колективам на їх вимогу;
- власникам (засновникам) відповідно до установчих документів;
- іншим органам і користувачам, зокрема, органам державної статистики, податковим органам (пп. 16.1.5 Податкового кодексу України).

Підприємства можуть вести облік та складати звітність за національними П(С)БО або міжнародними стандартами фінансової звітності відповідно до законодавства (п. 2 Порядку № 419). В обов'язковому порядку застосовують міжнародні стандарти:

- публічні акціонерні товариства;
- банки;
- страховики;
- кредитні спілки (починаючи з 1 січня 2014 року);
- підприємства, що провадять такі види господарської діяльності, як: надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення та за винятком діяльності з управління активами; недержавне пенсійне забезпечення; допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування; діяльність з управління активами (починаючи з 1 січня 2014 року);
- ті, хто прийняв таке рішення самостійно та затвердив його наказом про облікову політику.

Підприємства, які відповідно до законодавства застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності і відповідно до міжнародного стандарту фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» подають першу річну фінансову звітність за міжнародними стандартами, у балансі наводять інформацію на початок і кінець звітного періоду, а також на дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності. Такі компанії також складають Баланс за формою, затвердженою НП(С)БО 1.

Строки подання балансу. Згідно з п. 5 Порядку № 419, квартальна фінансова звітність, зокрема Баланс, має бути складений і наданий користувачам звітності не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом. Для річного Балансу в комплекті фінансової звітності такий строк встановлений не пізніше 28 лютого, наступного за звітним роком.

Якщо дата подання звітності припадає на неробочий день, термін подання фінансової звітності переноситься на перший після вихідного робочий день (п. 10 Порядку № 419).

Податковим органам фінансову звітність подають у строки, передбачені для подання декларації з податку на прибуток підприємств, тобто протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем чергового звітного кварталу (п. 46.2 ПКУ).

У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Підсумок активів балансу повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) є складовою частиною квартальної і річної фінансової звітності підприємств.

Визначення звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) та вимоги до нього як елемента фінансової звітності наведено в Національному П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності".

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) — звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід. Тобто, у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Метою складання звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) є надання користувачам повної, правдивої і неупередженої інформації про доходи, витрати, прибутки і збитки та сукупний дохід підприємства за звітний період для прийняття управлінських рішень.

Форму звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), зміст його статей та порядок складання визначено Національним П(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" від 07.02.2013 р. № 73 та наказом Міністерства фінансів України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності" від 28.03.2013 р. № 433. Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) складається за формою № 2 (код

за ДКУД 1801003) підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім банків і бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності).

Спрощені формати звіту про фінансові результати, зміст їх статей та порядок складання суб'єктами малого підприємництва визначається П(С)БО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" від 25.02.2000 р. № 39, а саме звіт про фінансові результати (ф. № 2-м) та звіт про фінансові результати (ф. № 2-мс).

Формування фінансових результатів у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) підпорядковане видам діяльності підприємства. Діяльність підприємства поділяється на звичайну, яка включає операційну (основну та іншу), фінансову та інвестиційну. Крім цього, до звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) включаються результати від припиненої діяльності, тобто відображаються відповідно прибуток або збиток від припиненої діяльності після оподаткування та/або прибуток або збиток від переоцінки необоротних активів та груп вибуття, що утворюють припинену діяльність і оцінюються за чистою вартістю реалізації.

До категорій цього звіту відносяться такі терміни: витрати, доходи, сукупний дохід, інший сукупний дохід, збитки, прибуток.

Витрати (В) - зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) за звітний період.

Доходи (Д) – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період.

З прийняттям НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" при складанні звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) з'явилась нова облікова і категорія, як сукупний дохід

Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками) за звітний період.

Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства за звітний період [20].

Звітним періодом для складання звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) є квартал і календарний рік з 1 січня по 31 грудня включно. Цей звіт складається наростаючим підсумком з початку року за оборотами номінальних рахунків.

Інформація в звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) наводиться на дві дати, що надзвичайно важливо для проведення аналізу:

- за звітний період;
- за попередній аналогічний період.

При складанні Звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) необхідно дотримуватися принципу нарахування та відповідності доходів і витрат, за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів.

Надзвичайно суттєвим є те, що доходи і витрати визнаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження чи сплати грошей та відображаються в бухгалтерському обліку тих періодів, до яких вони відносяться.

Звіт про рух грошових коштів завершує комплекс грошової звітності підприємства. Мета цього звіту – показати, як циркулюють грошові кошти компанії. Він вказує звідки кошти надійшли та на що їх було витрачено, і є дуже важливим документом для пояснення змін різних коефіцієнтів ліквідності.

Дехто із спеціалістів дотримується думки, що показники звіту про рух грошових коштів є надійнішими, ніж показники звіту про фінансові результати, якими значно легше маніпулювати. Багато операційних переміщень коштів у звіті про фінансові результати просто не знаходять відображення. Це можна пояснити тим, що він складається за методом нарахувань, що дозволяє точніше співвіднести, прибутки компанії отримані за певний період часу, та її витрати. І хоча визначення виручки та витрат за період є досить важливим, проте він може не відображати деякі важливі аспекти діяльності компанії.

Зміст і форма Звіту про власний капітал, а також загальні вимоги щодо розкриття його статей регламентуються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Метою складання звіту про власний капітал є розкриття інформації про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду [40].

Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

У складі власного капіталу підприємства виділяють такі види капіталу:

- ✓ статутний капітал;
- ✓ пайовий капітал;
- ✓ додатковий вкладений капітал;
- ✓ інший додатковий капітал;
- ✓ резервний капітал;
- ✓ нерозподілений прибуток;
- ✓ неоплачений капітал;
- ✓ вилучений капітал.

У Звіті про власний капітал відображаються залишок і зміни за кожним видом власного капіталу та разом по власному капіталу підприємства. Для кожного виду власного капіталу виділена окрема графа звіту.

Звіт про власний капітал подається у складі тільки річної фінансової звітності.

Для забезпечення порівняльного аналізу інформації підприємства повинні додавати до річного звіту Звіт про власний капітал за попередній рік.

Звіт про власний капітал складається підприємствами по закінченню року на підставі даних бухгалтерського обліку, який повинен вестись згідно з чинними П(С)БО. Усі коригування, пов'язані із зміною облікової політики підприємства, виправленням помилок, будь-які інші зміни в обліку, що впливають на оцінку елементів капіталу, відображаються у Звіті про власний капітал у розгорнутому вигляді. Тому, з точки зору забезпечення достовірності даних цього звіту, є необхідним застосування достатньої деталізації Плану рахунків, передбаченого інструкцією, додатковими субрахунками та/або аналітичними статтями [4].

Звіт про власний капітал має певний взаємозв'язок з даними інших форм річної звітності, зокрема, з Балансом та Звітом про фінансові результати. Тому для складання Звіту про власний капітал необхідно мати підготовлені дані бухгалтерського обліку, заповнений Баланс підприємства і Звіт про фінансові результати.

Якщо підприємство має дочірні, асоційовані підприємства, то для складання Звіту про власний капітал необхідною є також достовірні фінансова звітність цих підприємств [56]. Особливо важливими при цьому є саме Звіти про власний капітал дочірніх та асоційованих підприємств. Згідно з П(С)БО 12 при обліку інвестицій у дочірні та асоційовані підприємства за методом участі в капіталі всі зміни у власному капіталі дочірніх та асоційованих підприємств враховуються при визначенні елементів капіталу материнського підприємства.

У Звіті про власний капітал показники, які призводять до зменшення залишку відповідного елемента власного капіталу, відображаються у дужках.

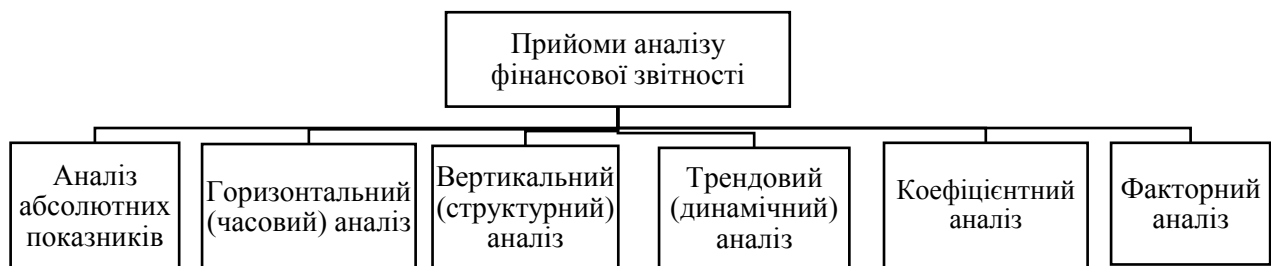
2.3. Аналіз основних показників фінансової звітності підприємства

Як зазначалося вище, призначенням фінансової звітності є інформування користувачів про результати діяльності підприємства для прийняття ними зважених рішень.

Фінансовий стан – це комплексне поняття, що визначає реальну та потенційну спроможність підприємства забезпечувати фінансування поточної діяльності та погашення зобов'язань перед суб'єктами господарювання, певний рівень його саморозвитку [52].

Якщо підприємство, як правило, здійснює оцінку свого фінансового стану з метою виявлення резервів підвищення фінансової стійкості, платоспроможності (ліквідності) та прибутковості, а також розробки прогнозів на перспективу чи заходів щодо оздоровлення, то кредитори й інвестори оцінюють фінансовий стан з метою мінімізації власних ризиків [53].

Аналіз фінансового стану здійснюється із застосуванням сукупності традиційних і спеціальних прийомів, які наведені на рисунку 2.3., а також з використанням аналітичних таблиць та графічного представлення даних.

Рис. 2.3. Прийоми аналізу показників фінансової звітності.

Аналіз показників діяльності підприємства, відображених у його фінансовій звітності, зазвичай здійснюють у такій послідовності:

- оцінка майнового стану підприємства та динаміка його зміни;
- аналіз фінансової стійкості;
- аналіз платоспроможності (ліквідності);
- аналіз ділової активності;
- аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- аналіз рентабельності [54].

Оцінка майнового стану підприємства дає змогу визначити абсолютні й відносні зміни статей балансу за визначений період, відслідкувати тенденції їхньої зміни та визначити структуру фінансових ресурсів підприємства.

За результатами аналізу формулюють висновок про зміни у підсумку та структурі балансу, динаміку зміни вартості окремих груп (розділів) і статей активу балансу підприємства за звітний період, а також у порівнянні з попередніми періодами, із зазначенням характеру (позитивні, негативні) тенденції цих змін. Зазвичай схвальної оцінки заслуговує зростання загального підсумку (валюти) балансу, що свідчить про зростання обсягу майна підприємства, а також підсумків за розділами активу, що свідчить про зростання задіяних у діяльність економічних ресурсів, або потенційної здатності до відтворення власної діяльності [55].

Дані таблиці 2.1. дозволяють здійснити детальну оцінку змін, що відбулися у майні та боргових правах підприємства, складі та структурі груп та підгруп активів, зробити висновки про тенденції зміни та їх можливий вплив на діяльність підприємства з позиції оборотності капіталу та ліквідності активів.

Таблиця 2.1.

Майно та боргові права Приватного агропромислового підприємства

«Обрій» у 2017 р.

Групи активів	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Темп зміни, %
1. Необоротні активи, тис. грн.	17 382	29 297	11 915	168,55
у % до обсягу майна	38,99	37,31	-1,68	95,69
2. Оборотні активи, тис. грн.	27 193	49 234	22 041	181,05
у % до обсягу майна	61,00	62,69	1,69	102,77
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	-	-	-	-
у % до обсягу майна	-	-	-	-
4. Всього майна та боргових прав, тис. грн.	44 575	78 531	33 956	176,18

З проведених у таблиці 2.1. розрахунків випливає, що сукупна вартість майна та боргових прав підприємства зросла за аналізований період на 33 956 тис. грн., або в 1,76 рази, що заслуговує на позитивну оцінку, бо свідчить про підвищення здатності підприємства здійснювати господарську діяльність.

Загальну динаміку і структуру активів товариства «Обрій» у 2017 р. продемонстровано на рис. 2.4.

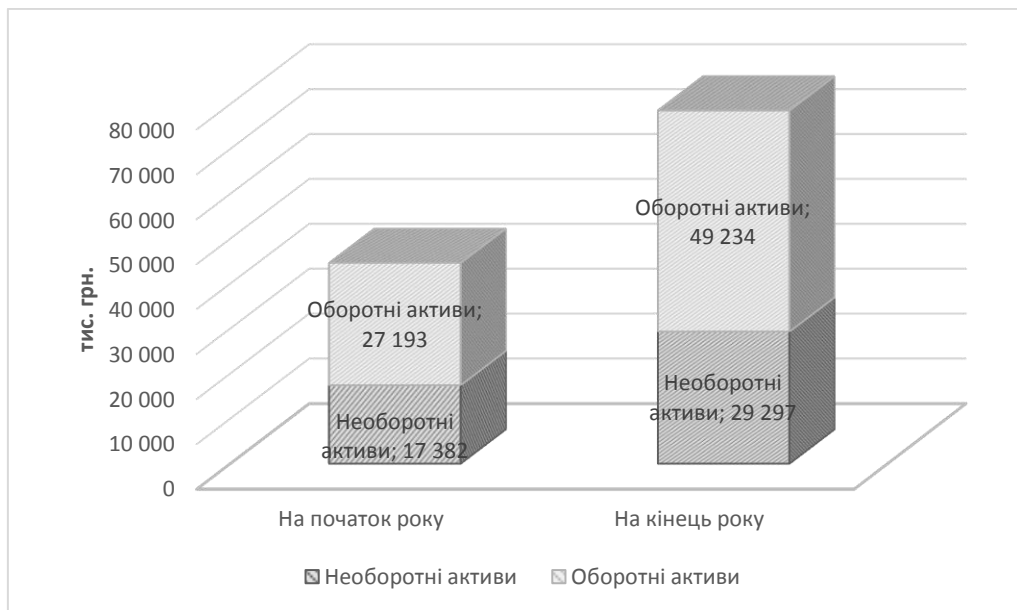

Рис. 2.4. Обсяг і структура активів Приватного агропромислового підприємства «Обрій» у 2017 р

При цьому відзначаємо зростання необоротних активів на суму 11 915 тис. грн., або в 1,69 рази, так і оборотних активів на 22 041 тис. грн., або в 1,81 рази.

Таке зростання призвело до зміни у співвідношенні активів, що позначилося на показнику структури. Частка необоротних активів скоротилася на 1,68% і становить 37,31 %, тоді як частка оборотних активів зросла з 61% до 62,69%, що свідчить про деяке підвищення рівня мобільності капіталу, а відтак, - позитивним чином позначиться на обертанні сукупного капіталу.

Проаналізуємо зміни у складі та структурі необоротних активів.

Таблиця 2.2.

Склад та структура необоротних активів Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р.

Групи необоротних активів	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Темп зміни, %
1. Основні засоби, тис. грн.	16 957	29 053	12 096	171,33
у % до обсягу необоротних активів	97,55	99,17	1,62	101,66
2. Довгострокові біологічні активи, тис. грн.	425	244	- 181	57,41
у % до обсягу необоротних активів	2,45	0,83	- 1,62	33,87
Разом необоротні активи, тис. грн.	17 382	29297	11 915	168,55

З результатів табл. 2.2. випливає, що залишкова вартість основних засобів зросла за рік на 12 096 тис. грн., або в 1,73 рази, а частка цієї важливої складової необоротних активів у їх загальній структурі залишається визначальною (понад 99%). Вартісне значення довгострокових біологічних активів зменшилося на 181 тис. грн., або на 42,59%, їх частка скоротилася й становить на кінець року лише 0,83%.

Проаналізуємо зміни, що відбулися в обсязі, складі та структурі оборотних активів, скориставшись аналітичною таблицею 2.3.

Таблиця 2.3.

Обсяг, склад та структура оборотних активів Приватного агропромислового підприємства «Обрій»

Групи оборотних активів	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Темп зміни, %
1. Запаси і витрати, тис. грн.	25 704	31 183	5 479	121,32
у % до обсягу оборотних активів	94,52	63,34	-31,18	0,59
2. Поточні біологічні активи	915	972	57	106,23
у % до обсягу оборотних активів	3,36	1,97	-1,39	58,63
3. Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги, тис. грн.	568	4 619	4 051	813,20
у % до обсягу оборотних активів	2,09	9,38	7,29	464,36
7. Інша поточна заборгованість	-	770	770	--
у % до обсягу оборотних активів	-	1,56	1,56	-
8. Гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	6	11 690	11 684	194 833
у % до обсягу оборотних активів	0,02	23,74	23,72	118 700
Разом оборотні активи, тис. грн.	27 193	49 234	22 041	181,05

Дані табл. 2.3. свідчать про те, що запаси підприємства зросли на 5 479 тис. грн, або в 1,21 рази, проте їх частка в оборотних активах знизилася на 31,18%. Вартість поточних біологічних активів зросла на 57 тис. грн, або на 6,23%, а їх частка в оборотних активах скоротилася на 1,39%.

Обсяг боргових прав (засобів в розрахунках) зріс, що свідчить про деяке відволікання коштів з обороту. Так дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи і послуги збільшилася на 4 051 тис. грн., або у понад 8 разів, а її частка на кінець року сягнула 9,38%. Грошові кошти та еквіваленти зросли на

11 648 тис. грн., або у 1948 разів, їхня частка на кінець року становить 23,74% від обсягу оборотних активів.

При проведенні аналізу активів підприємства слід ураховувати, що зміни відбуваються і у складі його виробничого потенціалу, а отже відображаються на здатності підприємства провадити операційну діяльність. Тому доречно проаналізувати виробничий потенціал (основні засоби, виробничі запаси і незавершене виробництво).

З'ясовують його обсяги та структуру на початок і на кінець, а також відхилення, на підставі якого роблять висновки про зміни у виробничому потенціалі. Визначають відносні показники: коефіцієнт реальної вартості засобів виробничого призначення у майні, коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні, коефіцієнт зносу основних засобів, які характеризують виробничий потенціал, стан матеріально-технічної бази та інвестиційну політику підприємства [56].

Здійснені у таблиці 2.4. розрахунки позитивно характеризують зусилля керівництва підприємства щодо нарощування виробничого потенціалу, зміцнення матеріально-технічної бази та достатньо активну інвестиційну політику. Так, загальна вартість активів виробничого призначення зросла на 7 230 тис. грн., або на 18,67%. Однак, темпи росту сукупних активів були вищими (176,81%), внаслідок чого коефіцієнт реальної вартості активів виробничого призначення у майні скоротився на 0,284. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства зріс на 0,252, а коефіцієнт зносу основних засобів знизився на 0,476, що свідчить про зростання рівня їх придатності.

Таблиця 2.4.

Виробничий потенціал Приватного агропромислового підприємства
«Обрій» за 2017 р.

Показники	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Основні засоби, тис. грн.:				
1.а первісна вартість	23 950	37 826	138 876	57,94
1.б знос	6 993	8 773	1 780	25,45
1.в залишкова вартість	16 957	29 053	12 096	71,33
2. Виробничі запаси, тис. грн.	12 426	15 802	3 376	27,17
3. Незавершене виробництво, тис. грн.	9 343	10 715	1372	14,68
4. Разом активів виробничого призначення, тис. грн.	38 726	45 926	7 230	18,67
Всього активів (майна), тис. грн.	44 575	78 531	33 956	76,18
Коефіцієнт реальної вартості засобів виробничого призначення у майні (1в+2+3):4	0,869	0,585	-0, 284	-32,68
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна (1в:4)	0,380	0,632	0,252	66,32
Коефіцієнт зносу основних засобів (1б:1а)	0,708	0,232	- 0,476	-67,23

Більш детально вивчимо структуру запасів і витрат підприємства у табл. 2.5.

Таблиця 2.5.

Запаси і витрати Приватного агропромислового підприємства
«Обрій» за 2017 р.

Запаси і витрати	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	Темп зміни, %
1. Виробничі запаси, тис. грн.	12 426	15 802	3 376	127,17
у % до обсягу оборотних активів	48,34	50,68	2,34	104,84
2. Незавершене виробництво	9 343	10 715	1372	114,68
у % до обсягу оборотних активів				
3. Готова продукція	3 935	4 666	731	118,58
у % до обсягу оборотних активів				
Разом запасів і витрат	25 704	31 183	5 479	121,32

З розрахунків табл. 2.5 видно, що станом на кінець року виробничі запаси зросли на 3 376 тис. грн., або на 27,17 %, а обсяги незавершеного виробництва – на 1 372 грн., їх частки у загальній вартості запасів на кінець року становлять відповідно 50,68% і .

За даними пасиву балансу здійснимо оцінку зміни обсягу, складу та структури джерел коштів формування майна ПП «Обрій» у цілому та в розрізі груп з позицій зміни частки у складі цих джерел власних коштів (капіталу), в тому числі власних оборотних коштів, і залучених в оборот сторонніх коштів (зобов'язань).

Для цього проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз, скориставшись аналітичною таблицею 2.6.

Таблиця 2.6.

Склад і структура джерел засобів Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р.

Групи пасивів	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Власний капітал, тис. грн..	31 453	54 492	23 039	73,25
у % до обсягу джерел засобів	70,56	69,39	-1,17	-1,66
2. Сторонні кошти, тис. грн..	13 122	24 039	10 917	83,20
у % до обсягу джерел засобів	29,44	30,61	1,17	3,97
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	-	-	-	-
у % до обсягу позичених коштів	-	-	-	-
2.2. Короткострокові кредити банків, тис. грн.	8 487	18 500	10 013	117,98
у % до обсягу сторонніх коштів	64,68	76,96	12,28	18,99
2.3. Поточні зобов'язання (пасиви), тис. грн.	4 635	5 539	904	19,50
у % до обсягу позичених коштів	35,32	23,04	-12,28	-34,79
3. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття, тис. грн.	-	-	-	-
-1,17у % до обсягу джерел засобів	-	-	-	-
4. Усього джерел засобів, тис. грн..	44 575	78 531	33 956	76,18

За даними таблиці 2.6. спостерігається зростання обсягу усіх джерел формування майна підприємства на 33 956 тис. грн, або на 76,18 %, що загалом свідчить про зростаючі можливості для здійснення діяльності.

За аналізований період зростаючою динамікою характеризується як власний капітал підприємства – на 23 039 тис. грн., або на 73,25%, так і загальна вартість сторонніх джерел коштів – на 10 917 тис. грн, або на 7,62 %.

Однак, темп росту сторонніх джерел був дещо вищим, що спричинило відповідні структурні зрушення у пасиві балансу. Наочно продемонструємо динаміку і структуру джерел коштів підприємства на рис. 2.2.

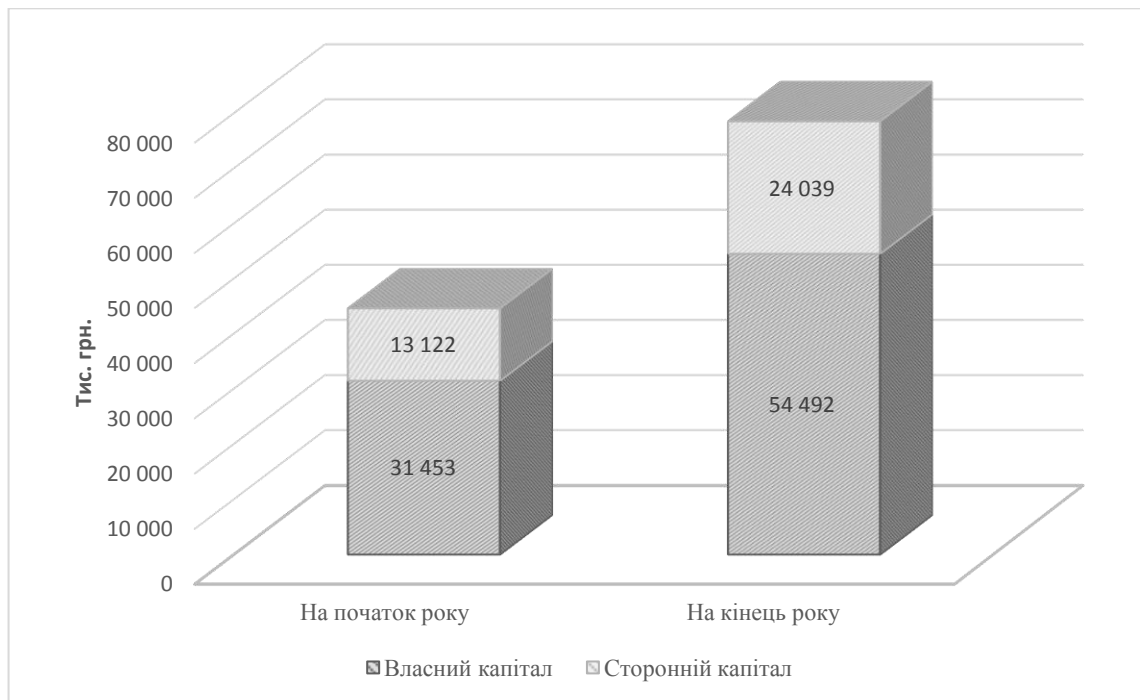

Рис. 2.5. Джерела засобів ПП «Обрій» у 2017 році.

Так, частка власного капіталу в загальному обсязі джерел коштів знизилася на 1,17%, і на кінець року власні джерела коштів становлять 69,39% всіх джерел, у той час, як на початок їх частка сягала понад 70%. Можна стверджувати, що частка власного капіталу є достатньо високою і, практично, не змінилася (скоротилася менше, ніж на 1 %).

Розглянемо динаміку і структуру власного капіталу підприємства.

Таблиця 2.8.

Власний капітал Приватного агропромислового підприємства «Обрій» у 2017 р.

Елементи власного капіталу	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
1. Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	1	1	-	-
у % до власного капіталу	0,00	0,00	-	-
2. Резервний капітал, тис. грн.	-	13 039	13 039	-
у % до власного капіталу	-	23,93	23,93	-
3. Нерозподілений прибуток, тис. грн.	31 452	41 452	10 000	31,79
у % до власного капіталу	100,00	76,07	-23,93	- 23,93
4. Разом власного капіталу, тис. грн.	31 453	54 492	23 039	73,25

Власний капітал підприємства зріс за рік на 23 039 тис. грн., або на 73,25%, Вартість зареєстрованого капіталу та його частка у власному капіталі не змінилася. Вартість резервного капіталу внаслідок відрахувань до нього зросла на 13 039 тис. грн, а його частка у власному капіталі на кінець року становить 23,93 %.

Сума нерозподіленого прибутку зросла ні 10 млн. грн., або на 31,79 %. На кінець року його частка у власному капіталі досягла на 76,07%. Таким чином приріс власного капіталу ПП «Обрій» відбувся за рахунок чистого прибутку попереднього року, частину якого було спрямовано на формування резервного капіталу, а також приєднано як залишок до нерозподіленого прибутку.

Дослідимо ретельніше внутрішні зміни у сторонніх джерел і відобразимо це на рис. 2.3.

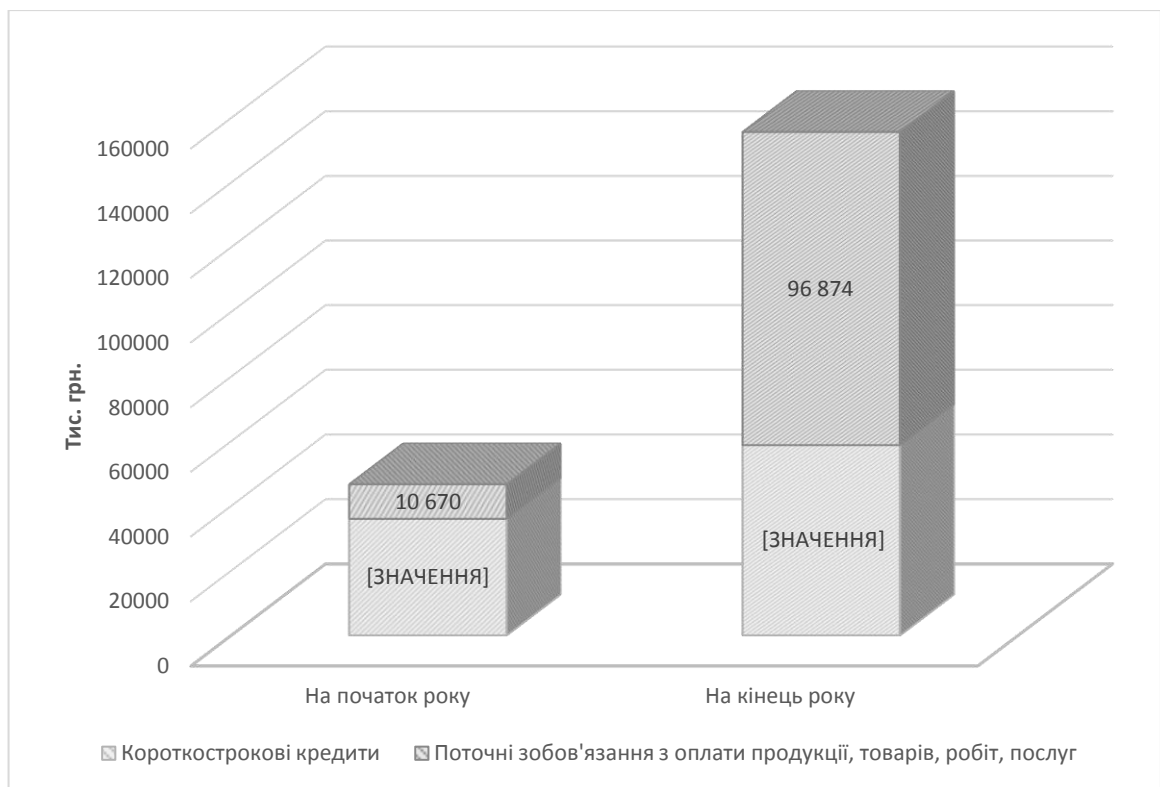

Рис. 2.6. Сторонні джерела засобів Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р.

Як впливає з таблиці 2.7. та рис. 2.6., призвідниками зростання загального обсягу сторонніх джерел були:

- короткострокові кредити банків, сума яких за рік зросла на 10 013 тис. грн., або на 117,98%, а їх частка у сторонньому капіталі знизилася в

абсолютному вираженню на 53,86%, і становить на кінець року біля 10% від стороннього капіталу;

- поточні зобов'язання підприємства збільшилися за рік на 904 тис. грн, або на 19,5%, проте їх частка у сторонньому капіталі на кінець року становить 7,05%. 23,04% і вона знизилася за рік на 12,28%.

Таким чином, зростали всі елементи стороннього капіталу, однак, найбільш суттєвою зміною відзначається позиція короткострокових кредитів банку, що, як очікується, певним чином позначиться на фінансовій стійкості та платоспроможності підприємства.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості підприємства у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9.

Показники фінансової стійкості ПП «Обрій» у 2017 році.

Показники	Алгоритм розрахунку	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення
Коефіцієнт співвідношення стороннього і власного капіталу	$K_c = SK/BK$	0,42	0,44	0,02
Коефіцієнт автономії	$K_a = BK/A$	0,71	0,69	- 0,02
Коефіцієнт довгострокового залучення стороннього капіталу	$K_d = DK/(BK+DK)$	-	-	-
Наявність власного оборотного капіталу, тис. грн.	$ВOK = ПА-ПЗ$	14 071	25 195	11,124
Коефіцієнт маневрування власного капіталу	$K_m = ВOK/BK$	0,45	0,46	0,01
Коефіцієнт забезпеченості матеріальних запасів власним оборотним капіталом	$K_z = ВOK/МОА$	0,55	0,81	0,26
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власним оборотним капіталом	$K_{zo} = ВOK/OA$	0,52	0,51	-0,01
Коефіцієнт постійного активу	$K_{п} = HA/BK$	0,55	0,54	-0,01
Коефіцієнт реальної вартості майна	$K_p = \frac{OЗ + BЗ + HB}{A}$	0,64	0,67	0,03

Оцінюючи значення коефіцієнтів фінансової стійкості, можна дійти висновку, що залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування за рік дещо зросла, про що свідчить, у першу чергу, зниження коефіцієнта автономії та зростання коефіцієнта співвідношення стороннього і власного

капіталу. Проте, наявність власного оборотного капіталу збільшилася, що позначилося на зростанні коефіцієнта маневрування та забезпеченості матеріальних оборотних активів власним капіталом.

Проаналізуємо зміну платоспроможності підприємства за показниками ліквідності.

Таблиця 2.10.

Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р.

Показники	Теоретично рекомендоване значення	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення	
				від теоретичного значення	від початку періоду
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,25	0,00	0,49	+ 0,24	0,49
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,7-0,8	0,04	0,71	-0,66	0,01
Загальний коефіцієнт ліквідності	2,0-2,5	2,07	2,05	-	-0,02

Як випливає з таблиці 2.10., платоспроможність підприємства демонструє сприятливу динаміку. Це свідчить про те, що підприємство мобілізуючи всі свої оборотні активи на кінець звітного періоду, може повністю погасити свої поточні зобов'язання.

Проаналізуємо показники фінансових результатів у таблиці 2.11.

Таблиці 2.11.

Фінансові результати Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2016-2017 р. (тис. грн.)

Показники	За попередній рік	За звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції	50 004	103 129	59 125	106,24
Собівартість виробленої продукції	38 563	73 877	35 314	91,57
Валовий прибуток	11 441	29 852	18 411	160,92
Адміністративні витрати	1 516	918	- 598	-39,44
Інші операційні витрати	2 126	3 845	1 719	80,86
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток)	8 421	25 094	16 673	197,99
Інші фінансові доходи	654	1 398	744	113,76
Фінансові витрати	2 468	3 041	573	23,22
Інші витрати	994	412	-582	-58,55
Фінансовий результат до оподаткування	5 613	23 039	17 426	310,46
Чистий прибуток	5 613	23 039	17 426	310,46

Як видно з даних таблиці 2.11. фінансові результати підприємства зросли, що позитивно характеризує його діяльність. За аналізований період чистий дохід від реалізації продукції зріс на 52 125 тис. грн., або на 106,24 %. Валовий прибуток збільшився на 18 411 тис. грн., або 160,92 %, фінансовий результат від операційної діяльності – на 16 673 тис. грн., або на 197,99%. Фінансовий результат до оподаткування, як і чистий прибуток зріс на 17 426 тис. грн., або більше як в 3 рази.

Загалом проведений аналіз фінансово-господарської діяльності Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р. засвідчив позитивну динаміку переважної більшості показників, що її характеризують.

Висновки до Розділу 2.

1. Фінансова звітність подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, трудовим колективам на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також, згідно із законодавством, іншим органам та користувачам, зокрема органам державної статистики;

2. Основною формою звітності є Звіт про фінансовий стан, який відображає активи підприємства, його зобов'язання та власний капітал на певну дату. Важливим для проведення аналізу фінансового стану підприємства також є Звіт про фінансові результати підприємства (Звіт про сукупний дохід), який містить інформацію про отримані доходи, здійснені витрати та фінансові результати підприємства. Звіт про рух грошових коштів включає інформацію про грошові кошти підприємства за звітний період. Звіт про власний капітал складається з метою виявлення змін в складі власного капіталу підприємства за звітний період. Інформація, яка не вказана в даних звітах, але є досить важливою для розкриття фінансового стану підприємства наводиться в Примітках до річної звітності.

3. Проведений нами аналіз фінансового стану Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р. засвідчив позитивну динаміку переважної більшості показників, що її характеризують. А тому діяльність керівництва підприємства із зміцнення фінансового стану, підвищення фінансових результатів діяльності, ділової активності та рентабельності заслуговують схвальної оцінки. Значення цих ключових індикаторів оцінки будуть також позитивно розцінені потенційними партнерами, інвесторами та кредиторами при намаганні одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Загалом фінансову звітність можна охарактеризувати як сукупність узагальнюючих даних бухгалтерського обліку, що систематизовані та наведені у певному вигляді, що дають користувачам відомості про фінансовий стан підприємства, результати його фінансової діяльності, а також про рух грошових коштів та зміни у власному капіталі підприємства за певний період для прийняття цим користувачем певних рішень.

Метою складання фінансової звітності є забезпечення користувачів повною, правдивою, неупередженою інформацією про фінансові результати діяльності та фінансовий стан підприємства. Потреби користувачів визначають обсяг інформації (відповідно, і склад фінансової звітності), а також її види та форми. З усіх видів бухгалтерської звітності саме фінансова звітність містить інформацію, яка забезпечує реальну характеристику фінансового стану підприємства і результатів його діяльності незалежно від правил і вимог законодавства. Через те, що фінансова звітність є за суттю єдиним джерелом інформації для зовнішніх користувачів, існує ризик невідповідності інформації, поданої у звітності, реальному стану речей. Тобто, фінансова звітність, ґрунтуючись на узагальнених даних бухгалтерського обліку, виступає ланкою зв'язку між підприємством із зовнішнім середовищем. Така звітність покликана розкривати ті процеси, що відбуваються на підприємстві з одного боку та задовольняти вимоги щодо необхідного обсягу інформації, можливостей її засвоєння зовнішніми і внутрішніми користувачами з іншого.

Основним завданням аналізу фінансової звітності є оцінювання результатів господарської діяльності за певні роки, визначення факторів, що позитивно чи негативно вплинули на кінцевий результат діяльності підприємства, ухвалення рішень про затвердження структури балансу підприємства задовільною чи незадовільною, а саме підприємство – платоспроможним чи неплатоспроможним.

Фінансова звітність акумулює у собі усю істотну інформацію, що має відношення до діяльності підприємства і, таким чином, надає зацікавленим користувачам змогу приймати найбільш необхідні рішення.

Повнота та достовірність відображеної фінансових звітах інформації є необхідною умовою її оприлюднення. Інакше, чимало зовнішніх користувачів будуть мати хибне уявлення про результати діяльності підприємства.

Аналіз фінансової звітності підприємства становить собою процес оцінки сьогоденного та майбутнього фінансового стану та фінансових результатів діяльності підприємства з наміром забезпечення ефективного процесу розвитку через оптимізацію фінансової політики. Все це відбувається на основі дослідження пов'язаності та динаміки показників фінансової звітності.

Проведений нами аналіз фінансового стану Приватного агропромислового підприємства «Обрій» за 2017 р. засвідчив позитивну динаміку переважної більшості показників, що її характеризують. А тому діяльність керівництва підприємства із зміцнення фінансового стану, підвищення фінансових результатів діяльності, ділової активності та рентабельності заслуговують схвальної оцінки. Значення цих ключових індикаторів оцінки будуть також позитивно розцінені потенційними партнерами, інвесторами та кредиторами при намаганні одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Амеліна О. В. Креативний облік та маніпулювання фінансовою звітністю. Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. 2011. Вип. 35. С. 9–12.
2. Безверхий К. В., Бочуля Т.В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія. К. : ЦУЛ, 2013. – 184 с.
3. Белова І.М., Спільник І.В. Бухгалтерський облік в Україні у ХІХ-ХХ столітті. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. №14, Ч. 1, 2017. С. 22-26.
4. Бернстайн Л.А. Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. Научн. ред. переводчл.-корр. РАН И.И. Елисеева. Гл. редактор серии проф. Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2002. 624 с.
5. Біла Л.М. Формування системи фінансової звітності сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ст. к.е.н. за спеціальністю 08.06.04 Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. Київ, 2005. 20 с.
6. Білик В. Г. Облік і відображення в звітності фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах реформування. Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип.1, – К.: Науково-дослідний економічний інститут, 2006. С. 127 – 129.
7. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
8. Бруханський Р. Ф., Пуцентейло П.Р. Формування системи професійної підготовки бухгалтера-аналітика. Інноваційна економіка. 2016. № 5-6 (63). С. 187–198.
9. Буфатіна І. В. Роль фінансової звітності в інформаційному забезпеченні прийняття рішень. Розвиток науки про бухгалтерський облік. Збірник тез

- та текстів виступів на науковій конференції, 23–24 листопада 2017 р. ч. 1. Житомир: ЖІТІ, 2014. С. 27–32.
10. Войнаренко М. П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2010. 488 с.
  11. Гейер Е. С., Головащенко О. М., Наумчук О. А., Тимчина Л. І. Звітність підприємства: навчальний посібник. Донецьк : ДонНУЕТ, 2014, 435 с.
  12. Господарський кодекс України, документ №436-ІУ від 16.01.2003 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
  13. Гринів Б. Проблеми бухгалтерського балансу: його використання в аналізі. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. №1. С. 11–15.
  14. Гуменюк О. Організація і реалізація системи аналітичного забезпечення діяльності підприємства. Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю [м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Ю. І. Гайда [та ін.] ; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. - Тернопіль : Економічна думка, 2015. - С. 88-92.
  15. Іваненко В.О., Семчук І.В. Систематизація наукових досліджень з проблем звітності підприємства. Житомир : 2017. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/82702/86068>
  16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 (зі змінами та доповненнями) URL: <http://www.uapravo.net/data/akt450/page1.htm>.
  17. Кіндрацька Л. М. Звітність у загальній обліковій системі суб'єктів господарювання: розвиток та вдосконалення. Вісник Львівської комерційної академії. Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. Вип. 35. С. 175–178.
  18. Крупельницька І. Г. Звітність підприємств: навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2012. 232 с.

19. Левицька С. О., Лебедзевич Я.В., Осадча О.О. Звітність підприємств: підручник. Острого : НУ «Острозька академія», 2012. 230 с.
20. Лень В. С., Гливенко В. В. Звітність підприємства: підручник. – 3–тє вид., перероб. і допов. К. : Каравела, 2010. 672 с.
21. Лукін В. О. Звітність підприємства: опорний конспект лекцій. Харків: ХІБС УБС НБУ, 2014. 164 с.
22. Макаренко Ю. П. Розробка методики проведення комплексного аналізу фінансової звітності підприємств. Агросвіт. 2014. №4. С. 37–43.
23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433 URL: <http://www.minfin.gov.ua>
24. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2014. 536 с.
25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 628. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1223->
26. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності підприємств в умовах інституційних трансформацій : колект. моногр. Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло, І. М. Белова [та ін.]. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2017. 388 с.
27. Озеран А. В. Гармонізація фінансової звітності підприємств з міжнародними стандартами та потребами управління. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальність 08.00.09 – «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». К.: 2015 р. 570 с. URL:<https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.06/2016/dis.pdf>
28. Палюх М. Роль бухгалтерського обліку в системі управління підприємством. Обліково-аналітичне та правове забезпечення інституційних секторів економіки України в умовах євроінтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць всеукр. наук.-практ. конф. з

- міжнар. участю [м. Тернопіль, 30 берез. 2017 р.]. Тернопіль : Крок, 2017. - С. 42-44.
29. Палюх М. С. Бухгалтерський облік і звітність як інформаційна система забезпечення розвитку агровиробництва. Прикладна економіка - від теорії до практики : зб. тез доп. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 15 жовт. 2015 р.] / редкол. : Б. О. Язлюк, П. Р. Пуцентейло, Ю. І. Гайда [та ін.] ; відп. за вип. П. Р. Пуцентейло. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2015. – С. 114-117.
  30. Палюх М., Спільник І. Криптовалюта як потенційний об'єкт обліку: сутність, властивості, перспективи Цифрова економіка: тренди та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С. 99-102.
<http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/32757>
  31. Пантелєєв В. П. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: монографія. Харків : Харк. нац. ун–т ім. В. Н. Каразіна, 2011. 328 с.
  32. Податковий кодекс України, документ від 02.12.2010. № 2755-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
  33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами», Наказ Міністерства фінансів України від 19.05.2005 N 4. (в редакції від 09.08.2013). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>
  34. Про аудиторську діяльність, Закон України від 22.04.1993 р. № 3126-XII (Редакція від 01.05.2016). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
  35. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України, прийнятий Верховною Радою України 16.07.1999 № 996-XIV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
  36. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень» Закон України № 2164-VIII від 05.10.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>

37. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: наказ Аген. запобіг. банкрутству від 23.02.1998 № 22 . Офіційний вісник України. 1998. № 13. с. 211.
38. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: наказ Аген. запобіг. банкрутству від 27.06.1997 № 81. Офіційний вісник України. 1997. № 32. с. 144.
39. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
40. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : наказ Мінфіну від 25.02.2000 № 39. Офіційний вісник України. – 2000. – № 11. с. 296.
41. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 № 419. Офіційний вісник України. 2000. № 9. с. 21.
42. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : наказ Мінфіну України від 19.04.2001 № 186. Офіційний вісник України. 2001. № 19. с. 99.
43. Про прийняття Конституції України і введення її в дію, Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254>
44. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : закон України від 22.03.2012 р. № 4618–VI. Офіційний вісник України. 2012. № 30. с. 55.
45. Пуцентейло П. Р. Аналітичне забезпечення діяльності підприємства. Сталий розвиток економіки. 2015. № 1. С. 168-174.
46. Сава А., Палюх М., Завитій О., Семенишена Н. Теоретичні засади бухгалтерського обліку в системі управління. Інститут бухгалтерського

- обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : міжнар. зб. наук. пр. 2017. Вип. 1-2. С. 21-28.
47. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : Навчальний посібник. - 3-тє вид., випр. і доп. Київ : «Знання», 2007. - 668 с. - (Вища освіта ХХІ століття). 966 с.
48. Семенишена Н.В. Бухгалтерський облік та звітність в системі інформаційного забезпечення менеджменту. Збірник наукових праць ПДАТУ. 2008. Вип. 16, Т. 3. С. 497-500.
49. Семенишена Н.В. Комунікативна та інформаційно-аналітична функції бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)». Національний науковий центр «Ін-т аграр. економіки». Київ. 2008. 20-21 с.
50. Смірнова О. М., Стадник М. В. Фінансова звітність : історичний аспект розвитку та сучасні орієнтири. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації : Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2. Тернопіль : Крок, 2014. С. 116–119.
51. Спільник І. В. Аналіз фінансової діяльності фірми. Наукові записки. Тернопіль. “Економічна думка”, 2006. Випуск 16. С. 78-82.
52. Спільник І. В., Загородна О.М. Економічний аналіз : навч.- метод. комплекс дисципліни. – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 432 с.
53. Спільник І. В., Тинська І. Інформаційне забезпечення фінансового аналізу і проблеми його вдосконалення. Економічний аналіз. Збірник наукових праць кафедри економічного аналізу і статистики ТНЕУ. Тернопіль: Економічна думка, 2011. - Випуск 8, Ч. 2. С. 423-425.
54. Спільник І. Сутність обліку та актуальність вивчення його історії. Прикладна економіка - від теорії до практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 27 жовт. 2017 р. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. С. 166-169.

55. Спільник І., Палюх М. Суб'єктивний фактор і ризику в аналітичній діяльності бухгалтера. Інтеграційна система освіти, науки і виробництва в сучасному інформаційному просторі: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. 31 травн. 2018 р. Тернопіль : Крок, 2018. 162 с. С. 127-129. <http://dspace.tneu.edu.ua/jspui/handle/316497/31393>
56. Спільник І., Палюх М. Цифровий формат фінансової звітності: сутність, переваги, перспективи. Цифрова економіка: тренди та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 25 жовтня 2018 р. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2018. С.
57. Тігова Т. М., Селіверстова Л. С., Процюк Т. Б. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 268 с.
58. Трусова Н. В. Фінансовий аналіз підприємства: теорія та практика : навч. посібник : рекомендовано МОН України. Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2012. 392 с.
59. Уолш К. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства. Пер. з англ. К.: Всеуито; Наукова думка, 2001. 367 с.
60. Хомин І. П., Палюх М.С. Норма прибутковості в контексті аналітичної інтерпретації звітних показників. Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 17, т. 2. – С. 486-491.
61. Хомин П. Я. Облікове забезпечення звітності про фінансові результати має бути методологічно обґрунтованим. Бухгалтерський облік і аудит. №6. 2014. С. 9–15.
62. Хомин П. Я., Палюх М.С. Звітність як інформаційна система забезпечення розвитку агровиробництва: проблема повноти й достовірності. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнічного університету (Економічні науки) Випуск 2 (1) С. 302-311.
63. Шкарабан С. І., Спільник І.В., Шеремета М.Й. Фінансовий аналіз: навчально-методичний комплекс дисципліни. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка», 2009. 252 с.

64. Яремко І. Й., Федак Т.В. Балансознавство у контексті і форматі методології економічної науки. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. 2013. № 647. С. 547–552.
65. Яріш П. М., Касьянова Ю.В. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій. Управління розвитком. 2013. № 4 (144). С. 159–162.